

Цао Юя, що написана в західному стилі і ставилася не лише в Китаї (1987), а й у США в «Театрі Ейзенхауера» у Вашингтоні (1992), у Німеччині в державному театрі землі Саар в її столиці Саарбрюкені (1997), і того ж року в Канаді у Ванкувері. Як зазначали критики, особливістю цієї опери було поєднання західної техніки композиції з китайською естетикою. Її автор був названий Вашингтонським оглядачем газети «The New York Times» «китайським Пуччіні». І якщо після презентації «Дикої землі» глядачам його стали порівнювати з Пуччіні, то після створення опери «Схід сонця» виникли прямі асоціації — як за сюжетною складовою (першоджерело — однойменний твір Цао Юя, а лібрето — Ван Фан), так і за використанням різних технік письма, із темами, що добре запам'ятовуються слухачам і легко, попри змішання китайських і західних — аж до джазових — мотивів і ритмів, проспівуються — з творчістю Дж. Верді, зокрема з його безсмертною «Травіаттою».

Саме такими значною мірою є й більшість інших опер і самого Цзінь Сяна, і низки його сучасників, адже проникнення західної традиції в оперне мистецтво Китаю в останні декілька десятиліть лише набирає обертів. На прикладах творчості Цзінь Сяна можна зазначити певну тенденцію в розвитку оперної культури сучасного Китаю, в якій креативно і природно поєднуються національна й західна (європейська та американська) складові.

Линь Даньлі

ПОСТАТЬ Ф. ШОПЕНА У ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ ПІАНІСТІВ СХІДНО- І ПІВДЕННОАЗІЙСЬКИХ КРАЇН

Lin Danli

THE FIGURE OF F. CHOPIN IN THE PERFORMANCE PRACTICE OF PIANISTS OF EAST AND SOUTH ASIAN COUNTRIES

Період бурхливого розвитку фортепіанного виконавства в більшості країн Східної та Південної Азії розпочався в середині ХХ ст., а його пік припав на кінець ХХ — початок ХХІ ст., коли в Китаї, Тайвані, Японії, В'єтнамі, Південній Кореї, Сінгапурі, Малайзії, Філіппінах, Індонезії дедалі активніше стали впроваджуватися європейські та американські системи професійної музичної освіти. Цей процес триває й досі, свідченням чого є, серед іншого, поява когорти яскравих піаністів з цього регіону, які, завдяки перемогам на найрізноманітніших міжнародних конкурсах і подальшою концертною і педагогічною як на батьківщині, так і в різних країнах світу діяльністю зарекомендували себе як фахівці, відомі в усьому світі. Одною із найпопулярніших та найулюбленіших постатей серед європейських композиторів у цьому гігантському — за кількістю мешканців і за територією — регіоні для багатьох піаністів декількох поколінь став Ф. Шопен, музика якого, національно чітко визначена, із яскравим романтичним забарвленням, не залишила байдужими численних виконавців і величезну аудиторію їхніх слухачів. Фортепіанні твори Ф. Шопена стали однією з вагомих складових і процесу навчання, і подальших конкурсних і концертних виступів переважної більшості піаністів із цього регіону. Чимало представників східно- і південноазійських країн відзначилися на різноманітних міжнародних конкурсах саме як виконавці музики Ф. Шопена.

Про шанування Ф. Шопена в різних країнах цього регіону свідчить наявність у низці з них пам'ятників цьому геніальному польському музикантові. Так, у Китаї в центрі Шанхая встановлений найбільший у світі пам'ятник геніальному польському

митцєві, у Японії в місті Хамамацу міститься точна копія варшавського пам'ятника Ф. Шопену, у ботанічному саду Сінгапуру збудована скульптурна композиція Ф. Шопена і Жорж Санд.

З 2002 р. за прикладом Міжнародної мережі товариств Шопена, що нині існує вже в понад 60 країнах світу, було організоване й активно діє «Шопенівське товариство Малайзії» в Куала-Лумпурі. Це товариство, як і решта йому подібних, довгі роки перебуває під егідою Міжнародної федерації товариств Шопена (IFCS) під патронатом королеви Нідерландів Беатрікс (після зречення від престолу на користь сина — принца Віллема Олександра в 2013 р. за нею залишився титул принцеси Нідерландів). Штаб-квартира цієї міжнародної музично-просвітницької організації постійно знаходиться у Відні. Музичним директором «Шопенівського товариства Малайзії» з часів його заснування є професорка Сніжана Пановська з Македонії, яка вже декілька десятиліть живе й активно працює в Малайзії, входить до складу журі різних міжнародних фортепіанних конкурсів, зокрема — престижного Міжнародного конкурсу юних піаністів Володимира Крайнева, що більше тридцяти років тому був започаткований у Харкові.

В Японії вже в 24-й раз цього року проводитиметься престижний Міжнародний конкурс піаністів імені Шопена в Азії, журі якого складають провідні піаністи зі світовими іменами, а його учасниками й переможцями традиційно стають талановиті представники не лише цього регіону, а й багатьох країн Європи, Америки та ін. Обидва тури цього творчого змагання передбачають виконання в кращих концертних залах Японії виключно творів цього польського митця.

З творчістю Ф. Шопена пов'язані тріумфи на багатьох міжнародних конкурсах і подальші виступи в кращих концертних залах світу численних музикантів зі східноазійських країн. Лауреатами міжнародного конкурсу імені Шопена у Варшаві в різні роки ставали східноазійські піаністи вже декількох поколінь. Так, ще в 1937 р. на Третьому конкурсі японська піаністка Чієко Хара була нагороджена спеціальним призом. У період після Другої світової війни майже на кожному з цих конкурсів входили до числа переможців піаністи: Фу Цун (Китай, 1955 р., III премія), Кійоко Танака (Японія, 1955 р., X премія), Лі Мінцян (Китай, 1960 р., IV премія), Хіроко Накамура (Японія, 1965 р., IV премія), Міцую Утіда (Японія, 1970 р., II премія), Ікуо Ендо (Японія, 1970, VIII премія), Данг Тхай Шон (В'єтнам, 1980 р., I премія), Акіо Ебі (Японія, 1980 р., V премія), Мічі Кояма (Японія, 1985 р., IV премія), Юкіо Йокояма (Японія, 1990 р., III премія), Такако Такахаші (Японія, 1990 р., V премія), Ріка Міятані (Японія, 1995 р., V премія), Лі Юньді (Китай, 2000 р., I премія), Чен Са (Китай, 2000 р., IV премія), Міка Сато (Японія, 2000 р., VI премія), Донг Хьок Лім (Південна Корея, 2005 р., III премія), Донг Мін Лім (Південна Корея, 2005 р., III премія), Шохей Секімото (Японія, 2005 р., IV премія), Такаші Ямамото (Японія, 2005 р., IV премія), Лі Цзялін (Гонконг, 2005 р., VI премія), Нобуюкі Цудзії (Японія, 2005, спеціальна нагорода музичних критиків «Diplomas — TiFC»), Чо Сон Чжін (Південна Корея, 2015 р., I премія), Кейт Лю (Сінгапур-США, 2015 р., III премія), Тоні Іке Янг (Китай-Канада, 2015 р., V премія), Ерік Лу Ісюань (Тайвань-США), Брюс Сяюю Лю (Китай-Канада, 2021 р., I премія), Кьохей Соріта (Японія, 2021, II премія), Манами Кобаясі (Японія, 2021, IV премія), Джей Джуль Лі Буй (В'єтнам-Китай-Канада, 2021, VI премія).

Серед переможців Азійського конкурсу імені Шопена назвемо яскравих піаністів Чень Са (2002 р.), Чжан Хаочен (2004 р.) з Південної Кореї.

На Московському конкурсі юних піаністів імені Шопена в різні роки неодноразово перемогу здобували китайські музиканти Ді І Тан, Цзя-І Сун, Чанг Хаочен, Цзя-Янь Сун, Ван Йіцзя, Лю Ян та ін. У репертуарі провідних китайських піаністів різних поколінь — Лю Шикуня, Лан Лана, Ван Юйцзя, Ньюю (Чжан Шенляна), Хуан Чуфан та ін., які не брали участь саме в шопенівських конкурсах, твори цього митця посідають також вагоме місце.

Ф. Шопена охоче виконують молоді малайзійські піаністи Брайан Тінг, Тенгку Ахмад Ірфан, а також відома в США і на своїй батьківщині піаністка і педагог з Філіппін Марія Ровена Аріетта.

Наведені факти переконливо підтверджують тезу про чільне значення творчості Ф. Шопена в яскравих творчих досягненнях багатьох піаністів зі Східної та Південної Азії.

Пань Хе

КИТАЙСЬКІ ПІАНІСТИ — ІНТЕРПРЕТАТОРИ ТВОРІВ Ф. ЛІСТА

Ран Не

CHINESE PIANISTS — INTERPRETERS OF THE WORKS OF F. LISZT

Генеza впровадження лістівських традицій у китайську піаністичну культуру розпочалася ще на початку ХХ ст., майже водночас із виникненням у Китаї європейських музичних осередків (найпотужнішого в Шанхаї), де працювали й виступали європейські музиканти. Серед них, насамперед, слід відзначити «піаністичного онука» Ф. Ліста — італійського піаніста, диригента і педагога Маріо Пачі (1878–1946), учня Дж. Сгамбаті, який, у свою чергу, вчився у Ф. Ліста. Ще в молоді роки цей музикант, навчаючись у Неаполітанській консерваторії, отримав спеціальну лістівську премію (1895).

З 1919 р. розпочалася багаторічна (до 1946 р.) музично-просвітницька діяльність М. Пачі в Шанхаї: як диригента сформованого ним симфонічного оркестру і як фортепіанного педагога — вихователя плеяди китайських піаністів старших поколінь. Серед учнів цього італійського педагога були Фу Цонг, Ву Їлі, Ву Лейі, Чжу Гуньі, Чжоу Гуангрень — музиканти, відомі далеко за межами Китаю не лише як виконавці, а й як видатні педагоги, члени журі різноманітних конкурсів.

Із започаткуванням у Китаї професійного фортепіанного академічного навчання (1920-ті — 1930-ті рр.) твори Ф. Ліста посіли вагоме місце в педагогічному і, згодом, у концертному репертуарі китайських піаністів.

Саме з виконанням творів європейських композиторів-романтиків пов'язане світове визнання багатьох китайських музикантів у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. Так, першою сходинкою Лю Шикуня до широкого визнання, ще за два роки до отримання II премії на Міжнародному конкурсі імені Чайковського, стала його участь у Міжнародному конкурсі імені Ф. Ліста в 1956 р., де він завоював спеціальний приз.

Інший всесвітньо відомий китайський піаніст, Хсу Фей-Пінг, володар Золотої медалі Міжнародного конкурсу піаністів імені Артура Рубінштейна в Ізраїлі (1983 р.), запам'ятований слухачам і членам журі своїм сенсаційним виконанням творів Сонати сі-бемоль мінор Ф. Шопена і «Тарантели» Ф. Ліста. Пізніше свої